

NOORDZEEOVERLEG

Noordzeeoverleg

www.noordzeeoverleg.nl

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Rijnstraat 8

Postbus 20901

2500 EX Den Haag

www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Contactpersoon

E: lieke.alferink@ofl.nl

Datum

10 juli 2023

verslag

Betreft	Samenvattend verslag NZO
Vergaderdatum en -tijd	28-06-2023, 10:30-13:30
Vergaderplaats	New Babylon, Den Haag

---

1 Opening en verslag

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2 Mededelingen/ actualiteit

A Terugmelding Kameroverleg, Commissiedebat Water op 7 juni jl.

IenW geeft aan dat er tijdens het Commissiedebat Water, wat op 7 juni jl. heeft plaatsgevonden, geen vragen omtrent de Noordzee aan de orde zijn gekomen.

B Rijk/IenW: naar aanleiding van de aflevering FOCUS van 10 juni over de risico's van windenergie op zee (beeldvorming)

Op 10 juni is de aflevering [FOCUS – Windmolens op de Noordzee: vloek voor de natuur?](#) uitgezonden op NPO.

In het programma is veel ruimte voor de onderzoekers. Het is goed dat wordt benadrukt dat de uitrol van windenergie (ecologische) effecten heeft en dat daar zorg voor is en aandacht aan wordt besteed. Echter geeft IenW aan het jammer te vinden dat er in het programma niet duidelijk naar voren is gekomen dat dit onderwerp goed onder de aandacht staat, onder andere binnen het NZO of het MONS programma. Er wordt voorgesteld om in de communicatie naar buiten meer onder de aandacht te brengen wat de uitkomsten zijn van de onderzoeken die uit het MONS zijn voortgekomen. Daarnaast mag er duidelijker gecommuniceerd worden dat resultaten uit het MONS direct worden geïnterpreteerd en geïmplementeerd in beleidskeuzes zoals bijvoorbeeld de tendercriteria voor windenergie op zee.

C Opvolging gesprek van Staatssecretaris Vijlbrief met Voorzitter NZO en Ngo's.

Het gesprek met Staatssecretaris Vijlbrief met de Voorzitter van het NZO en de Ngo's vindt deze week plaats.

Verschillende stakeholders geven aan dat ze zich verrast voelden door de Kamerbrief 'Afbouw fossiele winning' die gepubliceerd is op 16 juni 2023. EZK geeft aan dat het nooit de bedoeling is om elkaar te verrassen. Bij EZK is het beeld dan ook dat er goed is samengewerkt op de onderzoeken en dat dit is geland in de Kamerbrief, maar EZK zal dit gevoel intern terugkoppelen. Naar aanleiding van het onderzoek is er vanuit het NZO aangemoedigd om antwoord te geven op twee vragen waarbij de tweede vraag 'Past het NZA binnen de lijnen van de 1.5 graden uit het Klimaatakkoord van Parijs?', volgens de Ngo's niet is beantwoord in deze Kamerbrief.

EZK geeft aan dat hier al eerder een besluit over is genomen en dat deze is gecommuniceerd in een eerdere Kamerbrief die over dit onderwerp is gestuurd naar de Kamer in december. Daarnaast wil EZK benadrukken dat binnen de NZO-thema's over ruimtelijke implicaties wordt gesproken en dat de vraag van de Ngo's gaat over het behalen van de klimaatdoelstellingen. Volgens de Ngo's liggen de ruimtelijke opgaven in verbinding met de klimaatopgaven. De voorzitter stelt voor om in de werkgroep Energie & Infrastructuur verder in te gaan op de interpretatie van het onderzoek, aangezien er een verschil is in interpretatie tussen de energiesector en de Ngo's.

D Terugmelding Hoog ambtelijk overleg 22/23 mei te Parijs. Volgend op de Top in Oostende en het overleg te Parijs.

IenW licht toe dat er op initiatief van Nederland contact is gelegd met de andere Noordzeelanden vanuit de gedachte dat we allemaal voor hetzelfde vraagstuk staan zoals die besproken wordt in het NZO, namelijk; hoe brengen we de verschillende belangen op de Noordzee in balans? Gezamenlijk met de Fransen is dit overleg georganiseerd waarbij de verschillende DG's van EZK, LNV en IenW en de hierop vergelijkbare DG's van de Noordzeelanden aanwezig waren. Het doel van de bijeenkomst was om te verkennen of bij alle Noordzeelanden dezelfde problematiek speelt en of we gezamenlijk naar de ruimte op de Noordzee moeten kijken, omdat dit meer oplossingen kan bieden.

In samenwerking met de Fransen zullen er aan dit overleg concrete vervolgacties verbonden worden. Op dit moment zijn er op Noordzeeniveau al een heleboel overlegorganen, vaak sectoraal. De vraag is of we voorzien of deze structuren voldoende deze integrale vraag kunnen beantwoorden of is er een extra overleg nodig? Dit wordt de aankomende maanden verder onderzocht.

De Ngo's vragen hoe er op thema's als ecologie werd gereageerd door de verschillende vertegenwoordigers. IenW licht toe dat de onderbouwing vanuit de ecologische kant een heel relevant vraagstuk is. In de plannen die wij nationaal maken komt in deze onderbouwingsvraag ook naar voren. Het is belangrijk dat er vanuit de landen gekeken gaat worden wat we kunnen doen voor het geheel en hoe we elkaar kunnen helpen, bijvoorbeeld door kennisinbreng.

Balans en evenwichtigheid is niet in alle landen even vanzelfsprekend. Helaas is dat ook niet met een bijeenkomst zoals deze zomaar geregeld. IenW hoopt dat dit overleg een bijdrage levert, zodat de balans overal gevonden wordt.

E EZK/Kamerbrief over sluitingsdatum tender IJmuiden Ver en oplevering netaansluiting IJmuiden Ver bèta. Rijk/EZK licht toe.

Binnen EZK, RVO en ondersteunende bureaus wordt er hard gewerkt om de strakke planning van de tenders en kavelbesluiten te halen en om de ecologische onderbouwing en onderzoeken voor de kavelbesluiten rond te krijgen. Er ligt een positief advies van

de toetser voor het kavelbesluit van IJmuiden Ver. Hoewel de oplevering van het kavelbesluit 3 maanden vertraging heeft opgelopen, wat gecommuniceerd is met de Kamer, zal de rest van de routekaart geen vertraging oplopen. TenneT heeft een jaar vertraging met de uitrol van het net, maar waar IJmuiden Ver iets vertraagd is bij zal de realisatie van volgende platforms juist versnellen. Het was spannend rondom ecologie of dit goed zou komen, en EZK is erg blij om mede te delen dat het goed komt. De kennisleemtes vragen om grotere voorzorg.

F Tussentijdse evaluatie NZA en "transitiefond".

Er is door het secretariaat een bureau geselecteerd die de evaluatie zal oppakken, namelijk Lysias. De offerte is met het NZO gedeeld. Begin volgende week zal er een vragenlijst gestuurd worden aan NZO leden. Ook worden er interviews ingepland die komende maanden gaan plaatsvinden. Oproep om hier medewerking aan te geven.

G Staat van de Noordzee

Tijdens het NZO van mei is er door de programmamanager van het UB MONS een update gegeven. Tijdens het volgend NZO zal er een verdere update gegeven worden.

H Consultatie Mariene Strategie deel 1 (KRM)

Het secretariaat licht toe dat IenW heeft gevraagd of het OFL de consultatie van de Mariene Strategie deel 1 wil oppakken. Dit is in de wet voorgeschreven. Vanuit het OFL zijn hiervoor de voorzitters Sybilla Dekker en Johan van der Gronden gevraagd.

I Toogdag Omgevingsberaad Waddengebied, Den Helder, 26 juni

De voorzitter was aanwezig bij de Toogdag Omgevingsberaad Waddengebied in Den Helder op 26 juni. Wanneer hier gegevens over zijn zal het secretariaat deze verzamelen en verspreiden. Er is een afspraak gemaakt met de voorzitter van het bestuurlijk overleg om het contact met de voorzitter van het NZO en het NZO te intensiveren. Daar waar het NZO het waddengebied en Waddenzee raakt, zal afstemming zijn tussen deze twee gremia.

J Wenselijkheid van harmonisatie bij windenergie op zee

De hele supply chain moet anticiperen op de groei van de windturbines. Als men wil versnellen moet men harmoniseren. NWEA vindt dit een belangrijk punt, niet alleen in Nederland maar ook in Europa. De harmonisatie betreft de standaardisatie van de tiphoogte.

De Ngo's begrijpen de oproep tot standaardisatie. Echter, als er besluiten genomen worden voor een hoogte, moeten hier ecologische aspecten in worden meegenomen. De impact van een bepaalde hoogte vraagt om onderzoek. De scheepvaartsector zegt verder dat wanneer we grotere turbines hebben, dit doorgaans betekent dat deze verder uit elkaar zullen staan. Dit betekent meer ruimte tussen de windturbines en daardoor kansen voor medegebruik.

Verschillende stakeholders zijn het erover eens dat dit onderwerp op een andere manier geagendeerd moet worden. De voorzitter roept op dat de energiesector onderzoekt wat voor effect de harmonisatie bij windenergie op zee heeft op de andere sectoren en vraagt om daar het WKC bij te betrekken.

Overig mededelingen

Vorig jaar is er tijdens het NZO een presentatie geweest over de Rijke Noordzee, een programma vanuit Stichting de Noordzee en Natuur en Milieu dat een impuls geeft aan natuurversterkend bouwen van windparken op zee. Zij delen het heugelijke nieuws dat

de Nationale Postcode Loterij vanwege de veelbelovende resultaten een verlenging heeft toegekend aan het programma.

3. Nederlandse positie ten aanzien van EU Natuurherstelwet en EBS pledge

LNV ligt toe dat we ons momenteel in de fase bevinden dat de raad positie heeft ingenomen en dat het parlement zoekende is. In de Milieucommissie is de EU Natuurherstelwet afgewezen en daarmee is het voorstel verworpen. Hoewel het door Milieucommissie is verworpen en het dus niet aangeboden wordt om te bespreken, kan het plenaire parlement beslissen dit toch wel te doen.

Wat betreft de Nederlandse positie ten aanzien van de EU Natuurherstelwet, licht LNV toe, wij hebben niet gestemd. Wij zijn dus niet voor of tegen. We willen dat de impact van de EU Natuurherstelwet geconcretiseerd wordt. Er is nu geen stemming geweest omdat er geen meerderheid was. Nederland heeft enkel vragen gesteld, en dat was het. We delen de ambitie van de Natuurherstelwet, namelijk basiskwaliteit van natuur. De uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid zijn onuitvoerbaar, en daar staat de commissie in onze ogen nog onvoldoende voor open. Dat is de Nederlandse positie ten aanzien van de EU Natuurherstelwet.

Wat betreft de EBS pledge, vanwege de EU Natuurherstelwet zijn er capaciteit problemen. Daarom is dit traject, ook vanuit Brussel, uitgesteld. Na verordening Natuurherstel wordt verwacht dat dit weer opgepakt wordt.

4. NZO werkgroepen

NZO werkgroep Beschermde gebieden

In de werkgroep is het werk verdeeld, zodat we na de zomer kunnen gaan trechteren en adviezen kunnen voorleggen aan NZO plenair. Verwacht wordt dat dit eind augustus klaar is en dus in september besproken kan worden in het NZO.

De Ngo's geven aan dat de 5% beschermde gebieden niet staan ingetekend op de kaart, dus zijn ze benieuwt hoe dat met de handhaving gaat? Kan hier meer informatie komen over de stand van zaken? LNV geeft aan dat ze dit uit zullen zoeken.

NZO werkgroep Energie en Infrastructuur

Binnen de werkgroep Energie en Infra is CCS de afgelopen tijd het grootste onderwerp geweest. Daarnaast zijn er voor de BBT-offertes uitgevraagd, en worden de resultaten begin volgend jaar verwacht. Ook worden de concept tenders en regelingen besproken om te bekijken welke BBT daarop van toepassing is.

NZO werkgroep gebiedspaspoorten en medegebruik

Na de zomer komt de werkgroep in het NZO terug met een paper over artikel 4.1.

In de tweede ring van de werkgroep gebiedspaspoorten en medegebruik zit de Scheepvaart Advies Groep. De scheepvaartsector licht toe dat er een nautische en technische bijeenkomst heeft plaatsgevonden over wat er mogelijk is in wind op zeegebieden. Medegebruik in het bredere plaatje wordt besproken in de werkgroep medegebruik.

NZO Werkgroep Voedseltransitie

In de werkgroep voedseltransitie wordt er op dit moment door een extern bureau gewerkt om de transitiepaden van de voedseltransitie op de Noordzee in kaart te brengen. De resultaten van dit onderzoek worden aan het einde van de zomer verwacht. LNV is momenteel druk bezig met de voedselvisie. De conceptversie zal in de eerste werkgroep na de zomer besproken worden, waarna de conclusies in het NZO van oktober zullen worden voorgelegd.

5 Burgerparticipatie

Vanuit het Rijk is er een notitie opgesteld over burgerparticipatie en de huidige stand van zaken van burgerparticipatie. IenW geeft aan dat het goed is om inzicht te krijgen in wat er nu gebeurt. De voorzitter geeft aan dat vanuit het secretariaat hier ook input over wordt verzameld en dit onderwerp op een later moment in het NZO te willen laten terugkomen.

6 EIPN: Energie Infrastructuur Plan Noordzee

EZK is in samenwerking met een extern bureau druk bezig om een plan op te stellen voor platforms voor het toekomstige energie systeem Noordzee. EZK geeft aan in 2024 zelf te willen gaan schrijven aan het plan. EZK stelt voor, dat zodra de eerste lijnen op papier staan, om te kijken hoe we dat in NZO kunnen bespreken. Verwacht wordt dat deze in het 3de /4de kwartaal van dit jaar besproken kunnen worden. In 2024 zal er verder vervolg aan gegeven worden.

EZK werkt toe naar de NSEC-meeting september, daar werken we ook toe naar het toekomstige energiesysteem. De energiesector geeft aan dat er geleerd kan worden van de uitkomsten van het North Sea Energy consortium.

7 Infrastructuur op de Noordzee: LionLink en grid

Met verwijzing naar het overleg in het NZO van mei en de Top Oostende heeft TenneT een presentatie gegeven over LionLink en grid.

8 Rijk/EZK: Project ARAMIS: toelichting stand van zaken

Aramis (samenwerkingsverband TotalEnergies, Shell, Energie Beheer Nederland (EBN) en Nederlandse Gasunie) wil een belangrijke bijdrage leveren aan het verlagen van de CO2-uitstoot van industrieën die moeilijk te verduurzamen zijn door middel van de realisatie van een grootschalige CO2 infrastructuur die de industriële sector de mogelijkheid biedt om CO2 te transporteren en op te slaan in lege gasvelden onder de Noordzee. De stand van zaken zijn middels een presentatie toegelicht.